1250 (2021-2022) – Nr. 2
ingediend op 19 mei 2022 (2021-2022)

Verslag

namens de Verenigde Commissies voor Onderwijs
en voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering
uitgebracht door Koen Daniëls, Loes Vandromme
en Roosmarijn Beckers

over het ontwerp van decreet

over de organisatie van zomerscholen

Documenten in het dossier:
1250 (2021-2022) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

verzendcode: BIN
OND

Vlaams Parlement

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Karolien Grosemans.

Vaste leden:
Arnout Coel, Koen Daniëls, Karolien Grosemans, Kathleen Krekels, Annabel Tavernier;
Roosmarijn Beckers, Jan Laeremans, Kristof Slagmulder;
Loes Vandromme, Hilâl Yalçin;
Jean-Jacques De Gucht, Gwendolyn Rutten;
Johan Danen, Elisabeth Meuleman;
Hannelore Goeman.

Plaatsvervangers:
Marius Meremans, Axel Ronse, Nadia Sminate, Kris Van Dijck, Katja Verheyen;
Leo Pieters, Els Sterckx, Sam Van Rooy;
Katrien Schryvers, Brecht Warnez;
Els Ampe, Tom Ongena;
Stijn Bex;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:
Kim De Witte.

Samenstelling van de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering:

Voorzitter: Kris Van Dijck.

Vaste leden:
Maaike De Vreese, Nadia Sminate, Annabel Tavernier, Kris Van Dijck, Paul Van Miert;
Yves Buysse, Chris Janssens, Sam Van Rooy;
Katrien Partyka, Brecht Warnez;
Tom Ongena, Bart Tommelein;
An Moerenhout, Jeremie Vaneeckhout;
Maxim Veys.

Plaatsvervangers:
Piet De Bruyn, Andries Gryffroy, Bert Maertens, Freya Perdaens, Elke Sleurs;
Adeline Blancquaert, Guy D'haeseleer, Kristof Slagmulder;
Koen Van den Heuvel, Hilâl Yalçin;
Stephanie D'Hose, Emmily Talpe;
Meyrem Almaci, Celia Groothedde;
Kurt De Loor.

Toegevoegde leden:
Lise Vandecasteele.

INHOUD

1. Toelichtingen 4
1.1. Situering 4
1.2. Artikel 3: onderwijsactiviteiten en vrijetijdsactiviteiten 5
1.3. Artikel 4: scope van de zomerscholen 5
1.4. Artikel 5: organisatie door onderwijsinstellingen en lokale besturen 5
1.5. Artikel 6: forfaitaire subsidie 6
2. Algemene bespreking 6
2.1. Tussenkomst van Koen Daniëls 6
2.2. Tussenkomst van Roosmarijn Beckers 7
2.3. Tussenkomst van Loes Vandromme 8
2.4. Tussenkomst van Gwendolyn Rutten 8
2.5. Tussenkomst van Hannelore Goeman 9
2.6. Tussenkomst van Kathleen Krekels 10
2.7. Tussenkomst van Kris Van Dijck 10
3. Antwoorden van de ministers Ben Weyts en Bart Somers 10
4. Replieken en aanvullende antwoorden 13
5. Stemmingen 155

De Verenigde Commissies voor Onderwijs en voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering bespraken op 10 mei 2022 het ontwerp van decreet over de organisatie van zomerscholen.

Aan de bespreking namen deel:
- Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand;
- Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen.

1. Toelichtingen

Minister *Ben Weyts* verwijst bij het begin van zijn toelichting naar een advies van de diensten van het Vlaams Parlement over het ontwerp van decreet. Hij geeft aan dat er nuttige technisch-juridische correcties in worden voorgesteld en dat de tekst van het ontwerp in functie daarvan aangepast zal worden.

1.1. Situering

De minister herinnert eraan dat met de zomerscholen werd gestart in 2020. Het instrument werd ingezet in de strijd tegen de leerachterstand ten gevolge van de sluiting van de scholen en de inrichting van afstandsonderwijs. Een ander instrument was de zogeheten Bijsprong (extra handen in de klas). De zomerscholen kenden succes, wat geleid heeft tot het idee om ze structureel te verankeren, ook in de regelgeving.

De zomerscholen bieden een gevarieerd en doelgericht pakket, gebaseerd op de individuele onderwijsnoden van leerlingen. Die aanpak op maat gebeurt in combinatie met sport en spel, want de zomerscholen zijn geen vorm van straf. Uit de vastgestelde mate van tevredenheid, zowel bij ouders, scholen als leerlingen zelf, blijkt dat de doelstellingen werden gehaald. De leerlingen hebben zich geamuseerd en toch iets geleerd.

De eerste editie telde al 138 zomerscholen met een bereik van 7500 leerlingen in het basis- en secundair onderwijs. De tweede editie haalde er 11.000. In Nederland, waar men al heel lang daarmee bezig is, heeft men nooit dergelijk bereik gehaald. De organisatoren waren opnieuw dezelfde overbelaste scholen en lokale besturen, die de minister zeer dankbaar is. Voor de structurele verankering wordt door de Vlaamse Regering het aanzienlijke budget van 10 miljoen euro uitgetrokken, 5 miljoen euro uit elk van beide beleidsdomeinen.

De decretale verankering komt er op vraag van het veld. Daarmee wordt zekerheid en stabiliteit geboden, ook met betrekking tot de vergoedingen en de praktische organisatie. Wie wil meedoen, wordt verzekerd dat dit blijvend zal kunnen.

Minister *Bart Somers* drukt zijn tevredenheid uit over de goede samenwerking met de lokale besturen die een grote verantwoordelijkheid hebben genomen om de zomerscholen mee mogelijk te maken. In de eerste editie in 2020 waren de lokale besturen organisator van 50 procent van de zomerscholen, terwijl 44,2 procent georganiseerd werd door onderwijsinstellingen en 5,8 procent door andere organisaties zoals vzw's. In 2021 hebben ze zelfs 57 procent van alle zomerscholen georganiseerd. In het ontwerp van decreet wordt dan ook voorzien dat zij een regiefunctie kunnen opnemen, naast de andere partners.

Uit een onderzoek door Thomas Morehogeschool van het profiel van de deelnemende leerlingen blijkt dat 70 procent kansarme kinderen waren en dat 60 procent anderstalig was. Die laatsten konden in de zomerscholen hun Nederlands bijspijkeren. Zowel de organisatoren in het onderwijs als die in de lokale besturen zijn er

goed in geslaagd de doelgroep die men voor ogen had, effectief te bereiken. Vandaar de wens om de zomerscholen structureel in te bedden. De zomerscholen zijn er gekomen onder druk van de coronapandemie maar bewijzen ook hun meerwaarde buiten de coronatijden.

1.2. Artikel 3: onderwijsactiviteiten en vrijetijdsactiviteiten

Minister *Ben Weyts* zegt dat artikel 3 de definitie geeft van een zomerschool. Een zomerschool wordt altijd gekenmerkt door een mix van zowel onderwijsactiviteiten als vrijetijdsactiviteiten. Bij de onderwijsactiviteiten vernoemt hij het wegwerken van leerachterstand en het vermijden van leerverlies. De vrijetijdsactiviteiten stimuleren welbevinden, sociale vaardigheden en zin in leren, en bieden de kans aan lokale organisaties om zich spelenderwijs kenbaar te maken. Het is de bedoeling dat beide soorten activiteiten inspelen op de individuele leernoden van de leerling. Het hoofddoel van een zomerschool bestaat in de aanpak van de leerachterstand van de leerlingen, of de versterking van andere algemene competenties, zoals taal-, lees- of sociale vaardigheden.

Een zomerschool vindt uiteraard plaats in de zomer en duurt minstens tien volledige dagen, tenzij anders bepaald in een uitvoeringsbesluit. Het traject moet immers lang genoeg zijn om enig effect te hebben en mag niet ongewenst gebruikt worden voor zeer korte overbruggingsopvang. Concreet doel van de delegatie die in dit artikel aan de Vlaamse Regering wordt gegeven, is om zomerscholen in het buitengewoon onderwijs mogelijk te maken, maar dan voor een periode van vijf dagen.

1.3. Artikel 4: scope van de zomerscholen

Artikel 4 legt de focus ligt op het leerplichtonderwijs, zowel basis- als secundair onderwijs. Sinds dit jaar is de mogelijkheid voor kleuteronderwijs erbij gekomen, op vraag van het werkveld. Dit kan zinvol zijn in functie van de taalvaardigheid.

Een zomerschool is altijd gratis en vrijwillig. Dat laatste vindt de minister vanzelfsprekend. Klassenraden proberen wel om ouders naar de zomerscholen toe te leiden, op grond van een vastgestelde leerachterstand of beperking, maar tegelijk moet men stigmatisering vermijden. Het genoemde onderzoek van de Thomas Morehogeschool heeft uitgewezen dat dit laatste gelukt is. Niemand van de deelnemende leerlingen voelde de zomerschool als een straf aan, wat de minister hoopgevend vindt. Hij verzekert dat het advies van de klassenraad een van de belangrijkste kanalen naar instroom blijft.

Verder regelt het artikel de grote lijnen van de manier waarop leerkrachten en ambtenaren kunnen tewerkgesteld worden in een zomerschool. Dat was de voorbije jaren soms onduidelijk, zeker bij de eerste editie toen heel snel diende geschakeld te worden. Een voorbeeld van die onduidelijkheid was de vraag of leerkrachten wel mochten bijverdienen in hun eigen school. Daar wordt nu aan tegemoetgekomen.

1.4. Artikel 5: organisatie door onderwijsinstellingen en lokale besturen

Minister *Bart Somers* zegt dat artikel 5 bepaalt wie zomerscholen mag organiseren. Dat wordt voorbehouden voor de lokale besturen (gemeenten en provincies), erkende onderwijsinstellingen en de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC). De reden is dat scholen zelf het best geschikt zijn om een zomerschool te organiseren voor hun eigen doelgroep en dat gemeenten gemakkelijk het overzicht kunnen bewaren en de regie organiseren.

Samenwerking met andere organisaties wordt wel aangemoedigd. Hij denkt daarbij aan universiteiten en hogescholen, centra voor volwassenenonderwijs, maar ook aan sportclubs, vrijetijdsorganisaties en kunstacademies. Lokale besturen kunnen dus zelf een zomerschool organiseren, maar ook de regierol opnemen en ervoor zorgen dat de zomerscholen op hun grondgebied goed georganiseerd worden. Kleinere gemeenten kunnen samenwerken.

Die regierol is volgens de onderwijsinstellingen van grote waarde. Daarom wordt in het ontwerp van decreet geëxpliciteerd wat die regierol inhoudt, en wordt voor de lokale besturen voorzien in een bijzondere subsidie. Als eerste onderdeel van de regierol vermeldt de minister dat lokale besturen de scholen ondersteunen, bijvoorbeeld door partners te zoeken die het vrijetijdsaanbod kunnen organiseren, naast het praktisch onderzoek naar locaties of materiaal. Verder vernoemt hij het indienen van de subsidieaanvraag zodra er meerdere scholen op het grondgebied zomerscholen organiseren, wat de efficiëntie bevordert, de toeleiding van kwetsbare leerlingen die bij de gemeente bekend zijn en de zorg voor de communicatie en de verspreiding van informatie.

1.5. Artikel 6: forfaitaire subsidie

Er wordt gewerkt met een forfaitaire subsidie om de subsidieprocedure zo eenvoudig mogelijk te houden. De organisatoren krijgen de tijd om voor de zomer een eenvoudig aanvraagformulier in te vullen met de schatting van het aantal leerlingen. Die termijn loopt nog tot het eind van deze maand. Voor de organisatie van een zomerschool is een subsidie voorzien van 45 euro per dag per leerling. Op basis van de opgegeven aantallen in het subsidiedossier ontvangt de organisator sinds dit jaar een voorschot van 50 procent van dat bedrag. De afrekening en uitbetaling van het saldo gebeurt na afloop van de zomerschool en op basis van het aantal leerlingen dat effectief heeft deelgenomen aan de zomerschool.

Voor lokale besturen die een regierol opnemen, komt er bovenop de 45 euro per dag per leerling nog een bedrag van 20 euro per leerling. Dat dient om de in artikel 5 genoemde taken op te nemen. Een onderwijsinstelling die zelf organiseert, zonder dat een lokaal bestuur een regierol opneemt, ontvangt een surplus van 5 euro per leerling om de overheadkosten te dekken. Wanneer lokale besturen samenwerken of wanneer er partners betrokken worden, kan men onderling afspreken om een deel van de subsidie door te storten aan die partners.

2. Algemene bespreking

2.1. Tussenkomst van Koen Daniëls

De fractie van *Koen Daniëls* sluit zich aan bij de woorden van dank ten aanzien van leerkrachten, lokale besturen en vrijwilligers die zich hebben ingeschreven in de zoektocht naar en de organisatie van oplossingen voor problemen die corona stelde. Het concept van de zomerscholen was een van de instrumenten. Op die manier kon men tegelijk de leerachterstand gericht wegwerken en sport en spel aanbieden.

De N-VA is dan ook blij met de structurele verankering. Zomerscholen worden in Vlaanderen normaal en er wordt een forfaitaire financiering aan gekoppeld die voor duidelijkheid zorgt. Als belangrijke elementen vernoemt de spreker criteria als duurtijd, vrijwilligheid, de betrokkenheid van partners en de brugfunctie. Hij onderstreept het belang van de informatiedoorstroming over welke leerlingen aanbevolen wordt om naar de zomerschool te gaan, en bepleit om daarin koepeloverschrijdend te werk te gaan. Dat is in het belang van leerkrachten en leerlingen. Hij waardeert ook dat het initiatief bij de lokale besturen en de scholen zelf ligt. Niet onbelangrijk is dat het ook in Brussel kan via de VGC, waardoor het

Nederlandstalig onderwijs er eens te meer een – hopelijk inspirerende - voortrekkersrol speelt.

De spreker informeert naar de criteria bij de evaluatie. Zal die jaarlijks plaatsvinden? Wordt zij per school uitgevoerd of globaal? Hoe wordt daarover teruggekoppeld naar de commissie?

De moeilijkheid dat leerkrachten niet als vrijwilliger konden optreden in hun eigen school, lijkt opgelost te zijn in wat voorligt, maar is dat ook het geval op federaal niveau? Of moet daar nog iets gebeuren in de wetgeving?

Tot besluit zegt Koen Daniëls dat zijn fractie dit ontwerp van decreet zeer enthousiast zal steunen.

2.2. Tussenkomst van Roosmarijn Beckers

Roosmarijn Beckers staat positief tegenover het opzet en de structurele verankering van de zomerscholen in het onderwijslandschap, ook buiten de coronatijden. Zij heeft altijd gehamerd op de kwaliteit van de zomerscholen, het aanbod, de geografische spreiding en de garanties voor wie zich vrijwillig inzet. Tegelijk benadrukt ze dat dergelijke remediëring alleen nodig is nadat de pogingen om de tekorten in de klas zelf weg te werken, niet gelukt zijn. Het is belangrijk dat leerlingen op school versterkt worden, want als dat niet gebeurt, zijn meestal de zwakkere en kansarme leerlingen daar het slachtoffer van.

Niettemin heeft de spreker enkele bedenkingen bij het ontwerp van decreet. Het gaat om een beperkte regeling en het structurele kader is vrij mager. Veel modaliteiten worden niet vastgelegd maar overgelaten aan besluiten van de Vlaamse Regering. Zij heeft begrip voor het streven naar flexibiliteit maar duurzame garanties zijn fundamenteel. Anders ontstaat de indruk dat de regering de structurele verankering niet serieus neemt en gemakkelijk op besluiten kan terugkomen.

Zo legt het ontwerp van decreet geen verbintenis vast maar biedt het slechts een algemeen subsidiekader. In de bepaling dat de regering jaarlijks projecten kan subsidiëren binnen de begrotingskredieten, leest zij dat zomerscholen het slachtoffer kunnen worden van toekomstige bezuinigingen. Bovendien wordt op het succes een stop gezet door de regel dat, als het begrotingskrediet ontoereikend is, de forfaitaire subsidiebedragen pro rata verminderd worden. Organisatoren hebben dus geen garantie dat de genoemde bedragen zullen worden uitgekeerd, wat weinig stimulerend is voor aanbieders die nog twijfelen. Er zijn vandaar meer financiele garanties nodig, niet alleen met het oog op duurzaamheid en spreiding, maar ook voor het personeel. Hoe kan met de huidige vergoedingsstelsels gegarandeerd worden dat er voldoende personeel voor de zomerscholen wordt gevonden? De spreker waarschuwt voor zomerschoolmoeheid doordat men te weinig vrijwillige leerkrachten vindt. Er moeten daarom voldoende stimuli worden aangeboden en bestaande wettelijke hinderpalen, zoals die voor vergoed vrijwilligerswerk, moeten worden weggenomen.

Haar fractie ziet groot potentieel in een structurele samenwerking met de lerarenopleidingen. Het ontwerp van decreet laat daartoe een opening maar de vraag blijft open in hoeverre de organisatoren en de hogescholen daarvan gebruik zullen maken. Verder vraagt de spreker zich af of de taak van interne kwaliteitsbewaking haalbaar is voor de lokale besturen. Is er geen betere ondersteuning nodig? Is het voldoende dat ze een beroep kunnen doen op het materiaal van de onderwijswebsite?

Komt er een nieuwe oproep voor de ondersteuning, die in 2021 aan de vzw Schoolmakers werd toegewezen? Zijn er andere kandidaten?

Er is nieuw onderzoek nodig, dat niet alleen de perceptie maar ook de ingehaalde leerachterstand meet. In dat verband moet worden bewaakt dat de kwaliteit van de lesgevers op peil blijft en dat vrijwilligers een pedagogisch diploma hebben. Dergelijk evaluatie- of monitoronderzoek is mogelijk maar wordt niet gegarandeerd. Beleidsgericht wetenschappelijk onderzoek is evenzeer nodig, bijvoorbeeld naar de draagkracht voor de organisatoren, naar het ontbreken van zomerscholen in bepaalde regio's en naar het effect van andere interventies binnen de reguliere onderwijstijd.

De spreker besluit dat het Vlaams Belang zich bij de stemming over het ontwerp van decreet zal onthouden. Ze vindt de zomerscholen dermate belangrijk dat de verdere structurele uitrol niet de speelbal mag worden van bestuurlijke willekeur of veranderingen in de politieke constellatie en begrotingsprioriteiten.

2.3. Tussenkomst van Loes Vandromme

De fractie van *Loes Vandromme* vraagt al lang om een duidelijk kader voor de zomerscholen. De ambitie moet wel blijven dat erkende – gesubsidieerde of gefinancierde – scholen binnen de beschikbare tijd van een schooljaar het beste verwachten van elke leerling, en daarvoor consequent inspanningen leveren.

Over de opdracht van de zomerscholen bepaalt de memorie van toelichting: "Het opsporen, remediëren of voorkomen van leerverlies en -achterstand staat centraal, met bijzondere aandacht voor de meest kwetsbare doelgroepen." Voor haar fractie is dat verweven met het dossier van de reorganisatie van het schooljaar. Ook de memorie van toelichting zelf spreekt over het zomerverlies, waarin zij tot haar tevredenheid ziet dat de regering rekening houdt met de resolutie over corona.

De cd&v- fractie vraagt bijkomend onderzoek naar het effect van de zomerscholen, naar zomerverlies in het algemeen en naar het effect van vrijetijdsactiviteiten in hun geheel. Hoe kunnen de zomerscholen, hoewel het geen formeel onderwijs betreft, gekoppeld worden met de individuele leernoden? Hoe kan dat gestimuleerd worden? Worden daartoe voorstellen gehaald uit het onderzoek van Thomas More? Impliceert de mogelijke pro-ratavermindering van de subsidies dat lokale besturen niet met zekerheid weten welk bedrag ze precies zullen ontvangen? Wanneer weten ze dat dan wel?

Uit onderzoek en eigen ervaring blijkt dat het niet evident is om vrijwilligers te vinden. Zijn er nog nadere richtlijnen over de pedagogische diploma's, waarvan in de laatste editie minstens de coördinator over zo'n diploma moest beschikken? Stelt de regering goede voorbeelden of tools ter beschikking om de kwaliteit hoog te houden en om het personeel te motiveren?

Verder is de spreker benieuwd hoe de regionale spreiding kan worden gestimuleerd en hoe gemeenten die dat nog niet doen, kunnen warm gemaakt worden om deel te nemen. De monitoring moet volgens haar vertrekken van het genoemde onderzoek van Thomas Moore en hierop verder bouwen. Haar fractie zal het ontwerp van decreet in elk geval goedkeuren.

2.4. Tussenkomst van Gwendolyn Rutten

Ook de fractie van *Gwendolyn Rutten* is enthousiast over de zomerscholen, waar zij zich al in precoronatijden voorstander van toonde. Positief is dat het voortaan ook voor kleuters kan en dat de regie bij de lokale besturen zit. Dat laatste is belangrijk voor de slaagkansen. Vanuit Aarschot zal in ieder geval enthousiast aan dit project worden meegewerkt.

De spreker stelt in haar regio vast dat de stedelijke en vrije netten enthousiaster zijn dan het GO! Is die weigerachtigheid een algemeen standpunt van het Vlaamse gemeenschapsonderwijs? Kan in dat geval een extra initiatief worden genomen om met hen in overleg te gaan?

Verlopen de initiatieven voor Oekraïense vluchtelingen via een apart circuit? Waarom is dat het geval? Wat zijn daarvan de implicaties? Volgens haar is het voor de lokale besturen administratief gemakkelijker om beide samen te doen. Omgekeerd wijst ze op de mogelijkheid dat in gemeenten wel zomerscholen voor Oekraiense kinderen worden georganiseerd maar niet voor andere vluchtelingen. Kan hierover duidelijkheid worden verschaft?

De spreker hoopt dat het initiatief van de zomerscholen zal blijven bestaan en dat dit ertoe kan bijdragen om leerachterstanden weg te werken. Dat is essentieel om het niveau van ons onderwijs op te krikken.

2.5. Tussenkomst van Hannelore Goeman

Hannelore Goeman verzekert dat Vooruit de zomerscholen een leuk initiatief vindt. Ze heeft enkele zomerscholen bezocht, onder meer in Leuven, en vastgesteld dat er in dat kader mooie dingen gebeuren, dat er veel blije gezichten zijn bij de leerlingen en veel engagement bij de vrijwilligers en leerkrachten. Zomerscholen kunnen zeker een meerwaarde bieden: het Nederlands wordt bijgespijkerd en er wordt tijdens de zomer al spelend bijgeleerd, wat belangrijk is voor kinderen die bij gebrek aan geld niet op kamp of vakantie kunnen en thuis onvoldoende worden gestimuleerd op die terreinen.

Tegelijk heeft haar fractie het er moeilijk mee dat de zomerscholen worden voorgesteld als een grote pijler in de strijd tegen de leerachterstand van kwetsbare kinderen. Om te beginnen bereiken ze een beperkt aantal jongeren: ongeveer 1 procent van de leerlingen. Bovendien vindt zij principieel dat dergelijke achterstand in de eerste plaats op school en in de klas, waar alle kinderen kunnen worden bereikt, moet worden aangepakt. Op dat vlak is nog veel meer nodig: meer handen in de klas, onder meer door de anciënniteitsregeling voor zijinstromers nog interessanter te maken, maar ook de keuze voor een efficiëntere methodiek om leerachterstand aan te pakken, met name -een-op-een tutoring. Kan men de leerkrachten in opleiding, gepensioneerde leerkrachten en vrijwilligers niet beter inzetten in een buddysysteem dat over heel Vlaanderen wordt uitgerold?

De spreker is het eens met het kritische advies van de Vlaamse Onderwijsraad dat men te snel concludeert dat de zomerscholen erin slaagden de leerachterstand aan te pakken. De zomerscholen mogen in elk geval niet in de plaats komen van het gelijkekansenbeleid op school.

Na corona en de opvang van Oekraïense vluchtelingen lijkt het enthousiasme om andermaal als vrijwilliger in de volgende zomerscholen aan te treden, soms ver te zoeken. Hoe gaat de regering daarmee om? Hoe garandeert men voldoende mensen met een pedagogisch diploma voor de pedagogische component? Welke zijn precies de grenzen van het arbeidsrecht waarbinnen initiatiefnemers hun autonomie kunnen uitoefenen? Op welke basis en binnen welk statuut worden de leerkrachten aangesteld tijdens de zomer?

De eerste golf van zomerscholen bereikte het beoogde publiek volgens het onderzoek van Thomas More, maar hoe wil men dat resultaat behouden? Dit lijkt minder evident in een normale zomer waarin meer mensen met vakantie kunnen gaan. Hoe breed wordt de communicatie gevoerd? Welke zijn de instructies voor gemeentebesturen en scholen om daarmee aan de slag te gaan?

De spreker sluit zich aan bij de opmerkingen over de geografische spreiding. Tot slot meent ze dat een duidelijk kader voor de pedagogische invulling ontbreekt, zoals ook de Vlor (Vlaamse Onderwijsraad) opmerkt. Hoe wordt bepaald wat er op zo'n zomerschool precies wordt gegeven? Of zijn de organisatoren volledig autonoom in die beslissing?

Het lid besluit dat haar fractie niet tegen zomerscholen is, maar hen ook niet de eerste prioriteit vindt en niet de beste aanpak om leerachterstand weg te werken. Dat laatste gebeurt beter op school en in de klas, zodat men alle kinderen bereikt. Het budget kan volgens haar dan ook beter worden ingezet. Vandaar dat Vooruit zich bij de stemming zal onthouden.

2.6. Tussenkomst van Kathleen Krekels

Voor *Kathleen Krekels* verdient het initiatief applaus. Zij erkent dat remediëren niet kan op tien dagen, maar het is wel wetenschappelijk bewezen dat bepaalde leerlingen in een zomervakantie van acht of negen weken leerstof verliezen. Die leerstof wordt opgefrist in de zomerscholen, die vaak in augustus georganiseerd worden, waardoor zij versterkt aan de start verschijnen op 1 september.

Belangrijk is eveneens dat leerlingen door leerkrachten naar de zomerscholen worden toegeleid, met vermelding van de onderdelen waarvoor ondersteuning wenselijk is. Scholen kunnen daarop groepen vormen met een soortgelijke onderwijsvraag. Net daarom is de pedagogische scholing van de vrijwilligers belangrijk.

Scholen worden ontlast door de lokale besturen als organisator te stimuleren. Er staan ook meer en meer organisaties op die hen daarin ondersteunen en zich richten op het subsidiebudget, waardoor de inrichting van de zomerscholen door de lokale besturen haalbaarder wordt.

2.7. Tussenkomst van Kris Van Dijck

Commissievoorzitter *Kris Van Dijck* verwijst naar een advies van de diensten van het Vlaams Parlement dat de dag voor de behandeling van het ontwerp van decreet aan de Vlaamse Regering werd bezorgd. Het gaat hierbij om voorstellen tot technische aanpassingen, niet om inhoudelijke wijzigingen. Niettemin kunnen die aanpassingen enkel via amendering worden ingevoerd. Gezien het advies nog maar recent beschikbaar is, zijn de amendementen nog niet klaar. De commissievoorzitter stelt voor het ontwerp van decreet in commissie af te handelen en de technische amendementen te laten voorbereiden met het oog op de plenaire behandeling. In afwachting daarvan zal het advies al aan de commissieleden worden overgemaakt.

3. Antwoorden van de ministers Ben Weyts en Bart Somers

Minister *Ben Weyts* gaat eerst in op de vragen inzake evaluatie. Na de eerste editie werden alle organisatoren bevraagd door Thomas More over de gepercipieerde effectiviteit, waarvan de minister enkele concrete cijfers geeft. Op een schaal van 1 tot 4 gaven de zomerschoolcoördinatoren aan dat de doelstelling 'schoolse betrokkenheid verhogen' gemiddeld gehaald werd met een score van 3,2. Het 'zelfvertrouwen verhogen' scoorde gemiddeld eveneens 3,2 en de 'taalvaardigheid verhogen' 3. Hieruit kan worden besloten dat de indicatoren duidelijk aangeven dat de impact positief was. Leerkrachten getuigen dat ze in hun klas de leerlingen die een zomerschool volgden er kunnen uithalen. Wat hierin ook een rol speelt, is dat de eerste editie in augustus werd georganiseerd, niet lang voor de start in september. Overigens is er niet altijd bijkomend wetenschappelijk onderzoek nodig om te zien wat evident is.

Dat neemt niet weg dat er een nieuwe studieopdracht werd uitgeschreven. Terwijl vorig jaar niemand inschreef, zijn er nu zes kandidaten, maar de procedure loopt nog. Die studie heeft naast een beschrijvend deel de opdracht om te focussen op de drempels om moeilijk te bereiken leerlingen aan te trekken en op de redenen waarom sommige lokale besturen en scholen niet participeren.

De minister betreurt dat er voor de fiscale behandeling geen uitzondering geldt. In dat verband is het ook nog wachten op een structurele regeling voor de tijdelijke mogelijkheid (tot 30 juni) voor gepensioneerde leerkrachten om onbeperkt bij te verdienen.

De minister stelt vast dat Roosmarijn Beckers met veel bochtenwerk de onthouding van haar fractie tracht te verantwoorden. Op haar opmerking over de witte vlekken heeft hij al geantwoord. Op de bedenking over het zogenaamde gebrek aan financiële garanties repliceert hij dat het weinig voorkomt dat subsidiestromen decretaal worden vastgelegd en dat zelfs de bedragen decretaal worden ingeschreven. Bovendien is het forfaitaire subsidiebedrag structureel ingeschreven in de begroting. Hij verzekert dat er weinig subsidiestromen zijn die zulke garanties krijgen. Tot nu toe is de financiering overigens ruim voldoende gebleken. De buffer is groot genoeg maar het is nog niet nodig geweest het volledige bedrag helemaal aan te spreken.

Er is gewerkt om de statutaire bezwaren op te heffen. Er is een grote diversiteit onder degenen die participeren en betaald worden in het kader van de zomerscholen: lesgevers, verantwoordelijken voor de vrijetijdsactiviteiten, coördinatoren en begeleiders. Van de lesgevers wordt pedagogische ervaring gevraagd, geen bekwaamheidsbewijs. Daardoor kunnen ook studenten in de lerarenopleiding worden ingeschakeld. De regering bewandelt hier dus een middenweg. In dat verband wijst hij erop dat het project jongeren of studenten ook de gelegenheid geeft om te proeven van het leraarschap en van werk in een schoolse omgeving.

De federale wet laat in het algemeen niet toe om vrijwilligerswerk te verrichten bij de eigen werkgever. Begrijpelijkerwijze wil men op die manier voorkomen dat men overuren aan een lagere kostprijs gaat uitbetalen. In het onderwijs bestaat echter de mogelijkheid om tot 140 procent te werken, waarbij men personeel aanneemt op het werkingsbudget voor administratief medewerkers. Tweede mogelijkheid is het statuut van vrijwilligerswerk met onkostenvergoeding. De derde mogelijkheid wordt gevormd door contracten van bepaalde duur. Er is ook de mogelijkheid van terbeschikkingstelling van statutair personeel. Daarnaast vermeldt de minister nog interims, en personeel van andere organisaties, die daarvoor vergoed worden. De organisatoren beschikken dus over een breed palet aan mogelijkheden, besluit de minister.

Tegenover Hannelore Goeman benadrukt hij dat de zomerscholen slechts een van de maatregelen zijn in de aanpak van de leerachterstand. Het gaat zeker niet om de belangrijkste pijler. De minister vermeldt de Bijsprong om extra mensen in de klas in te schakelen (100 miljoen euro), de uitbreiding van de tutoringprojecten, het wegnemen van niet-onderwijstaken van leerkrachten in het kader van de collectieve arbeidsovereenkomst (51 miljoen euro), 550 extra kinderverzorgers, de invoering van de beleidsondersteuner enzovoort.

Wat de Oekraïense kinderen betreft, werd bewust gekozen voor een aparte aanpak. De doelgroep heeft immers specifieke noden. Er worden middelen vrijgemaakt om voor hen in een zomeraanbod te voorzien, waarin ook traumabegeleiding vervat zit, naast bijvoorbeeld taalbegeleiding. Kader en financiering zijn echter gelijk.

Over de toeleiding worden richtlijnen verstrekt aan de organisatoren. De minister verwijst voor de aanpak naar onderwijs.vlaanderen.be. De toeleiding verloopt vooral via de klassenraad, die na bespreking aan de ouders het signaal geeft wie

baat zou hebben bij een zomerschool voor Nederlands of wiskunde. Dat blijkt te werken. Ouders gaan vaak op dergelijke suggestie in. Er is ook de inbreng van de lokale besturen, die de plaatselijke noden kennen. Die interactie zorgt voor een goede toeleiding.

Minister *Bart Somers* treedt de dankwoorden aan de vrijwilligers bij. Velen ervaren dat als een zinvol maatschappelijk engagement, wat hen een voldaan gevoel geeft. Men kan immers bijdragen aan de toekomst van de kinderen. De zomerscholen zijn een mooi platform om dat mogelijk te maken.

De minister benadrukt dat de zomerscholen zich op de eerste plaats richten op kinderen die zich in kansarmoede bevinden of met achterstand kampen, maar niemand willen uitsluiten. Ieder kind dat wil bijleren of gewoon graag deelneemt, kan er terecht. Doordat de lokale besturen de regie in veel steden en gemeenten in handen hebben, werken ze spontaan netoverschrijdend.

Wat de evaluatie betreft, zegt hij dat die in 2020 door Thomas More gebeurde, terwijl de eigen administratie de evaluatie van 2021 op zich nam omdat men geen externe partners kon vinden. Voor 2022 loopt de huidige oproep af op 8 juni. Het onderzoek zal inspelen op een aantal terechte vragen die ook hier werden gesteld. Men wil weten wat de typologie is van de betrokken scholen en welke leerlingen er worden bereikt. Men zal ook de drempels bij lokale besturen en scholen onderzoeken, drempels die hen belemmeren om met een zomerschool te starten. Derde opdracht wordt de formulering van aanbevelingen. Op basis van de resultaten en aanbevelingen wordt bekeken welk gericht aanbod voor ondersteuning aan de lokale besturen mogelijk en wenselijk is. De financiering is al degelijk en royaal, maar misschien bestaan er nog andere ondersteuningsbehoeften. De knowhow van de scholen en lokale besturen met ervaring wordt alvast ontsloten via de onderwijswebsite, Klasse en de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten (VVSG).

Inzake financiering zal worden gewerkt met een voorschot op basis van het verwachte aantal leerlingen. Hierop wordt men voor 50 procent vergoed. Na de zomerscholen wordt men afgerekend op het effectief aantal leerlingen dat heeft deelgenomen. Het betreft een fair systeem dat de inrichters van de zomerscholen dwingt tot eerlijkheid met zichzelf.

Oekraïense kinderen hebben een specifieke taalachterstand en een bijzonder statuut. Ze verblijven hier tijdelijk en velen verwachten naar hun land terug te kunnen keren. Vandaar is er een afzonderlijk aanbod, dat evenwel gelijk spoort met het algemene. Vanzelfsprekend kan er samengewerkt worden met de zomerscholen, zeker als een gemeente de regie over beide voert. Maar de aanpak hoeft niet rigide te zijn. Een kind dat al een paar maanden in een Vlaamse klas schoolloopt, zal desgewenst mee met zijn klasgenoten naar dezelfde zomerschool mogen. Die mogelijkheid neemt niet weg dat een specifiek aanbod verstandig is.

De minister is verrast door de positie van Vooruit. Men vraagt zich enerzijds af of er wel voldoende mensen zullen gevonden worden, maar anderzijds stelt men een een-op-een tutoring voor. Stel dat men 15.000 leerlingen wil bereiken, dan moet men deze zomer 15.000 leerkrachten vinden om dat waar te maken. Natuurlijk zou dat een ideale, maar helaas geen realistische, situatie zijn. De aanpak van de regering is daarentegen wel realistisch. De minister vindt dat Vooruit zich onvoldoende schaart achter degenen die dergelijke zomerscholen nodig hebben. Hij begrijpt niet dat een fractie die toetert over het belang van het Nederlands voor kansarmen, zich onthoudt bij de stemming over een ondersteuningsinitiatief. Er wordt een heel mooi instrument voorgesteld, dat steunt op vrijwilligheid en Vlaanderen op zijn best toont. Niemand in de regering denkt dat men leerachterstand wegwerkt met 14 dagen zomerschool. Feit is wel dat die leerlingen op 1 september beter meekunnen in de klas, wat gunstig is voor hun zelfbeeld en welbevinden, en

de anders reeds snel optredende schoolmoeheid kan voorkomen. De zomerscholen bieden misschien geen wonderoplossing, maar kunnen wel het verschil maken in het leven van concrete mensen.

4. Replieken en aanvullende antwoorden

Gwendolyn Rutten benadrukt nogmaals het belang van de opname van kleuters in de zomerscholen. Het is immers bekend dat de resultaten verbeteren naarmate men sneller inwerkt op de taalverwerving. Verder wijst ze erop dat het ontwerp van decreet rekening houdt met de aandachtspunten die de Vlor naar voor schuift voor het geval de regering toch zou doorgaan met de zomerscholen.

Afstemming van zomerscholen voor Oekraïense kinderen met algemene zomerscholen is een kwestie van gezond verstand, maar er kan wel een probleem rijzen als lokale besturen alleen de eerste organiseren. In dergelijke gevallen bepleit ze flexibiliteit ten aanzien van andere kinderen. Tot slot herhaalt ze haar vraag of de minister een initiatief zal nemen ten aanzien van het GO! opdat het zijn scholen tot deelname zou stimuleren. Vandaag bestaat de indruk dat het GO! hier niet happig op is.

Hannelore Goeman zegt dat Vooruit alle kinderen wil zien vooruitgaan. Hoewel ze de zomerscholen een leuk initiatief vindt, bereiken ze slechts 1 procent van de kinderen, terwijl de leerachterstand van alle leerlingen moet worden aangepakt. Daarvoor zijn er betere manieren, zoals investeren in extra ondersteuning op school tijdens de gewone lesuren en het mobiliseren van leerkrachten in opleiding, gepensioneerden en vrijwilligers. Dat is de reden waarom Vooruit zich bij de stemming zal onthouden.

Minister *Ben Weyts* verzekert dat de regering uitgaat van flexibiliteit in de kwestie van de zomerscholen voor Oekraïense kinderen en de reguliere zomerscholen. Het ontwerp van decreet is geen keurslijf, maar een en ander moet wel praktisch haalbaar blijven, want het zijn vaak dezelfde schouders waarop de lasten terechtkomen. Verder weet hij niet of de vingerwijzing in de richting van het gemeenschapsonderwijs terecht is. De minister wijst erop dat er tot nu toe vooral aanbod was op het niveau van het lager onderwijs, waar het aandeel van het GO! veel beperkter is, maar hij belooft na te kijken of gewag kan worden gemaakt van een ondermaatse prestatie wat het aanbod betreft.

De minister benadrukt dat men met de zomerscholen 11.000 kinderen en jongeren vrijwillig bereikt. Dat is volgens hem niet 'leuk' maar fantastisch. Daar komt bij dat de winst bij de specifieke doelgroep het grootst is. De indruk wordt gewekt dat de regering verder niets doet, maar die heeft al tal van maatregelen getroffen en honderden miljoenen euro uitgetrokken voor inzet binnen en buiten de lesuren. Extra handen inzetten in de klas, blijft een probleem, erkent hij, maar die zijn ook daarbuiten nodig, tijdens de weekends en de zomervakantie. Daarmee wordt zoals gezegd ook een contingent aangeboord dat anders niet beschikbaar is.

Minister *Bart Somers* is het daar volkomen mee eens. Hij protesteert tegen de benaming 'leuk' voor het werk dat de vrijwilligers verrichten, voor het feit dat duizenden Vlamingen hun zomervakantie opofferen om de zomerscholen te ondersteunen. Hij kent geen enkel ander Vlaams initiatief waar 7700 kansarme gezinnen vrijwillig hun kinderen naartoe sturen om hun kansen te vergroten, om bij te leren in een pedagogische omgeving. Hetzelfde geldt voor het – gemotiveerd en dus met volle goesting – bijspijkeren van de taalachterstand van 6000 kinderen buiten de school. Vlaanderen moet weten dat vrijwillig engagement voor dergelijke initiatieven door Vooruit als 'leuk' wordt omschreven. Hij begrijpt ook niet dat men, zelfs als men andere dingen belangrijker vindt, weigert om alvast dit initiatief goed te keuren. Dat is nodeloos verdeeldheid zaaien.

Minister *Ben Weyts* merkt op dat er afdelingen van Vooruit zijn die wel volop inzetten op zomerscholen, zoals die in Antwerpen en Leuven.

Jeremie Vaneeckhout herinnert er de ministers aan dat zij altijd zeggen dat men met de beschikbare middelen niet alles tegelijk kan doen, maar dat er keuzes moeten worden gemaakt. De regering kiest met de zomerscholen voor een belangrijk investeringsproject, schept daarvoor een decretaal kader en maakt er middelen voor vrij. Maar er zijn in het onderwijs belangrijkere zaken te doen om de problematiek in kwestie aan te pakken. Vandaar zal ook Groen zich bij de stemming onthouden, niet omdat de partij tegen het initiatief op zich is, maar omdat men van oordeel is dat de prioriteiten van de Vlaamse Regering niet de juiste zijn.

Hannelore Goeman wijst erop dat 'leuk' een positief woord is en bevestigt dat zij de zomerscholen op zich waardevol vindt. Haar fractie is er niet tegen, legt ze nogmaals uit, maar zou zelf andere keuzes maken om het beschikbare budget in te zetten.

Koen Daniëls leidt uit dat laatste af dat men er eigenlijk tegen is, want zonder budget zijn er geen zomerscholen. Zowel de scholen, de vrijwilligers als de lokale besturen vragen net daarom om een regeling als de voorliggende.

Jeremie Vaneeckhout blijft erbij dat zomerscholen potentieel een goede optie zijn maar er zijn andere zaken die men nu al zou kunnen doen met dezelfde middelen. Het gaat om de juiste volgorde en zomerscholen zijn niet het eerste dat men moet doen. Het gaat dus om een budgettaire keuze.

Minister *Ben Weyts* treedt bij dat de middelen niet ongelimiteerd zijn en dat er keuzes moeten worden gemaakt. Welnu, er ligt een keuze voor die op het terrein absoluut wordt geapprecieerd. Lokaal, ook bij mandatarissen van Vooruit, vindt men dat een goede besteding van de middelen. Dat vindt de minister zelf ook. Men slaagt er immers in 11.000 kinderen tijdens hun vakantie te bereiken in een schoolse omgeving. Leerkrachten getuigen dat ze in hun klas kunnen zien wie de zomerscholen gevolgd heeft. Als de oppositie andere keuzes wil maken, dan stemt ze beter tegen.

Minister *Bart Somers* vult aan dat bij dergelijke maatschappelijke projecten altijd bepleit wordt, ook door de oppositie, dat de lokale besturen daarvoor voldoende gefinancierd moeten worden. Men kan de zomerscholen op zich niet slecht maar toch niet goed genoeg vinden omdat men met de beschikbare middelen het geld aan iets anders wil uitgeven. Dat is een eerbare positie maar dan stemt men best tegen. Ofwel vindt men ze wel goed genoeg, ook al mag er nog meer geld gaan naar onderwijs, en dan stemt men voor. Nu wordt er een mossel-noch-vishouding aangenomen. Zich over dit ontwerp van decreet onthouden is van twee walletjes eten, gelet op het verschil tussen de houdingen van Groen en Vooruit op lokaal niveau enerzijds en in deze commissie anderzijds.

Jeremie Vaneeckhout repliceert dat het niet aan de ministers is om te bepalen op welke manier er wordt gestemd. Hij is ervan overtuigd dat de Vlaming de aangevoerde argumentatie voor een onthouding wel degelijk zal begrijpen. Hij verwacht dat Open Vld zich voortaan nooit meer zal onthouden want de door minister Somers aangehaalde argumentatie kan voor elke stemming worden gehanteerd. Groen zal zich vandaag echter wel onthouden.

5. Stemmingen

De artikelen 1 tot en met 6 en het geheel van het ontwerp van decreet over de organisatie van zomerscholen worden aangenomen met 16 stemmen bij 7 onthoudingen.

Karolien GROSEMANS
Kris VAN DIJCK,
voorzitters

Koen DANIELS
Loes VANDROMME
Roosmarijn BECKERS,
verslaggevers